טו: שבעת ימים פרק ראשון יומא

ואחת לשבת בית המוקד. פר"ת דשני בית המוקד היו ליעול מהם אם לצורך המזבח שמצוה להביא מן ההיעוב שבנים היו אחם יכבה האחד יביאו מן השני ואף על גב דאמרי הוא מערכה לקיום האש לקמן בס"פ טרף בקלפי (דף מה.) שמא שלשמן היו לריכות לקיום האש שאם יכבה האש משני בתי המוקד יקחו מן המערכה העשויה לכך וכפירושו משמע בפ"ק דשבת (דף כ.) ומאחיין האור במדורת בית המוקד מאי טעמא בכל מוצאותיכם אי אתה מנעיר אבל אתה מנעיר במדורת בית המוקד משמע דלפי שהוא צורך המזבח יכול להבעיר בשבת ורש"י פירש לפי שהכהנים הולכים יחפים דבעינן שלא יהא דבר מוקן בינו לרלפה כדאיתא בפ"ב דזבחים (דף כד.) היו שני בתי המוקד ואם של מערכה לקיום האש ולריך לומר לפירושו דהמיהו להבעיר האש במדורת בית המוקד אע"ג דלא הוה לורך מזבח כיון דבעזרה הוא לא קרינן ביה בכל מוצאותיכם:

ט) **אמר** להם הממונה. הכא ולקמן גרים פ"ג (דף כח.) אמר להם הממונה לאו וראו אם הגיע זמן שחיטה פירש רש"י הסגן וליתא דבירושלמי חשיב ה' דברים שהסגן משמש אישי כ"ג הנכה ימיגך לקמן בפרק טרף בקלפי (דף לט.) הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו בפ' כ"ג (סנהדרין דף יט.) והניף הסגן בסודרין דסוף מסכת תמיד (דף לג:) והסגן בימינו והעלהו בהיכל פירקא נמי לא היה כה"ג מתמנה עד שנעשה סגן ולא קא חשיב להא בהדייהו אלמא ממונה לאו סגן הוא י):

ניתיב דרומית מזרחית. דומיא דחטאת דכאבלה בכבש נא לו לקרן דרומית מזרחית תחלה ולא הוה מלי לשנויי כיון דעולה נשחטת בלפון וקיבול דמה בלפון יהיב מזרחית לפונית דפגע ביה בריש אהוא שמוך לו יותר מלקרן מזרחית דרומית תדא דאדרבה כיון דכל פוטות דרך ימין נמנא כי קאי בלפון ופניו למזבח ומקיף דרך ימין פגע בקרן דרומית מזרחית בריש ועוד האמת משיב לו לקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד: **ניתיב בריש מערבית דרומית.** דכיון דבעיא מעשה חטאת נהי דלא מלי למיתב דרומית מזרחית בחטאת משום דעולה טעונה יסוד מ"מ ניתיב בריש מערבית דרומית שהיא קרן הסמוכה לבכש שהיה בדרום שהיה עולה בו לחת מתנות דחטאת וקרובה לו טפי ממזרחית לפונית ומשני כיון דאמר מר כל פוטות כו' ואף על גב דאי שחיט על ירך המזבח לפונה פגע בריש דרך ימין לקרן מערבית דרומית מקמי קרן מזרחית לפונית ס"ל לרבי שמעון אים המלפה כמאן דאמר דכל תני העזרה עד הפתח הוא לפון והיה שוחט לתלן מן המזבח כנגד הפתח וכי מקיף תו דרך ימין פגע מיד בקרן מזרחית לפונית שהיא קרובה לקרן מזרחית דרומית שהיא קרן שנותנין בה תחלה מתנות טפי מלקרן מערבית דרומית ואיתא נמי דנקט דרך ימין למזרח: דרומית

אגופיה דמזבח דכתיב [1]וכעצם השמים לטהר מאי שנא דיהיב עולה בריש והדר יהיב דחטאת ניתיב בריש דחטאת והדר ניתיב דעולה כיון דעולה היא היא קדמה בריש ומאי שנא דיהיב מזרחית צפונית ומערבית דרומית ניתיב דרומית מזרחית [א] והדר צפונית מערבית אמרי [2]עולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא הוה ליה יסוד מאי שנא דיהיב בריש מזרחית צפונית והדר מערבית דרומית ניתיב בריש מערבית דרומית והדר מזרחית צפונית כיון [3]דאמר מר כל [4]פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח בריש בההוא פגע וממאי דבעולה הוא דקאמר רחמנא עביד בה מעשה חטאת ודילמא בחטאת הוא דקאמר רחמנא עביד בה מעשה עולה לא ס"ד דכתיב [5]על עולת התמיד יעשה ונסכו מאי קאמר רחמנא מידי דחטאת שדי אעולה תנן התם [6]אמר להם הממונה צאו והביאו טלה מלשכת בית הטלאים והלא לשכת הטלאים היתה במקצוע צפונית מערבית וארבע לשכות היו שם אחת לשכת הטלאים ואחת לשכת החותמות ואחת לשכת בית המוקד ואחת לשכה שעושין בה לחם הפנים ורמינהו [7]ארבע לשכות היו לבית המוקד כקטוניות הפתוחות לטרקלין שתים בקודש ושתים בחול וראשי פספסין מבדילין בין קודש לחול ומה היו משמשות מערבית דרומית היא היתה לשכת [8] טלי קרבן דרומית

אפילו הכי כיון שבחטאת שיתנה בעליונה של קרן לריך לעלות בכבש דרך הדרום ופונה למזרח ה"ג בכל הדמיס אע"פ שנותנן למטה מתחיל להקיף מדרך הדרום שהוא פניו של מזבח כפתח כניסת הבית ומשם פונה ליימין: **דילמא בחטאת.** דרשם חודש אמר רחמנא עביד ביה מעשה עולה: **לא ס"ד דכתיב.** לחטאת על עולה: **תנן התם.** במסכת תמיד ולא שייך למיקבעיה בגמרא דיומא אלא משום דמיירי לעיל (כ) בשיטי כהאי גוונא מאן תנא סדר יומא ר"ש אים המלפה היא לא שמעינן ליה דאמר הכי אלא משום דשמעינן ליה דפליג אסדר תמיד מוקמי לתמיה דפליגי אתמיד אליביה ואין שיטה מאה מצויה בגמרא קבעה נמי להך גבייה דתמוקמא נמי בהך שיטתא: **הממונה.** הוא הסגן: **והביאו לו.** לתמיד: **מלשכת הטלאים.** שהיו הטלאים שם מביוקרין כדתנן (ערכין דף יג.) אין פוחתין משנה עלאים המבוקרין בלשכת הטלאים: **והלא.** כמו והרי היא במקום פלוני: **במקלוט לפונים מערביים.** של בית המוקד שהיה טרקלין גדול והיו מסיקין בו מדורות גדולות להתחמם שם הכהנים שהולכים יחפים על רלפת עזרה שהיא של שיש והיו במקלעותיה לשכות פתוחות בקטוניות פתוחות לטרקלין כדקתני ונסכים מן ההקדש בדמים כדתנן במסכת שקלים (פ"ב משנה ג) ד' חותמות היו במקדש והיה כתוב עליהן עגל גדי זכר חוטא והן סימני בכש ואיל ופר ושלש בהמות של מלורע כל מי שמבקש נסכים בא לו אצל הממונה על החותמות ונותן לו מעות כפי נסכים שהוא לריך ומקבל ממנו חותם של אותם נסכים ובא לו אצל הממונה על הנסכים ומראה [9] לו החותם ומקבל ממנו נסכים וכו' כדמפרש התם: **לשכת בית המוקד.** לשכה קטנה שקרויה בית המוקד ופתוחה לבית המוקד הגדול: **שעושים בה לחם הפנים.** של בית גרמו עושין שם מעשה לחם הפנים שהיו שם: **לבית המוקד.** פתוחות לה: **שתים בקודש ושתים בחול.** של בית [10] המוקד מקלטה בנויה בתוך עזרה מקודשת ומקלטה בחול: **וראשי פספסין.** חתיכות עלים מבדילין לסימן במקום המפסיק בין קודש לחול: ששיקלוס

אגופיה דמזבח. על גגו. ומאי לשון טהרו על שם שמטהר ומפנה הקטורת שנעשרף עליו בנקר וחותיהו אילך ואילך ומזה על מקום הגילוי כדכתיב וכעלם השמים לטוהר כמו לטהר: **עולה טעונה יסוד.** שיהא דמה ניתן במקום שיהא יסוד למטה הימנו דהכי אמרינן בזבחים (דף נח.) אל יסוד מזבח העולה לזבחה של עולה יהא יסוד למטה הימנו: **קרן מזרחית דרומית לא היה לה יסוד.** כדאמרינן במסכת מדות (פ"ג משנה ו) היסוד היה מהלך על פני כל הלפון ועל פני כל המערב אוכל במזרח אמה אחת כשהלפון כלה למזרח ובדרום אמה אחת כשהמערב כלה לדרום אלמא לא היה יסוד למזרחית דרומית ואמרינן בזבחים (דף נב:) לפי שלא היתה אמה היסוד של כל המזרח ושל כל דרום בחלקו של בנימין כדמתרגמינן באחסנתה יתבני ד) מדבחא (בראשית מט) לפיכך לא היה יסוד לה: **כיון דאמר מר כו'.** ממתניתין דרמי בר יחזקאל היא לקמן (דף נח.): **לא יהו אלא דרך ימין למזרח.** הכא לא שייך למזרח אבל בזבחים שייך למיתנייה דאיירי התם בנתיבת בכש המזבח לדרום וליף לה מן ומעלותיהו פנות ה) קדים תן מעלותיו לדרום כדי שתהא תחילת פינותיו לקדים כשתפנה לדרך ימין דכל פינות דרך ימין הן דתני רמי בר יחזקאל עומד על שיש עשר בקר וגו' ואגב הכיא גירסא נקט בכל דוכתי למזרח ולא שייך למימר אלא דרך ימין ומו לא: **בריש בההוא פגע.** כשעלה בכבש ופונה ליימין פוגע בקרן מזרחית דרומית תחילה ושם אי אפשר ליתן משום דאין לה יסוד ומקיף ובא עד מזרחית לפונית ונותן ואע"ג דמתן דם אינו עולה בכבש הכא על הרלפה עומד והכלי בידו וזורק למרחוק דכתיב ו) וזרקו הכא למטה מן החוט הוא נותן

ט) ולקמן יח: מה. נח: סיטה טו:) זבחים סב:, כ) תמיד ל. ופ"ג משנה ג), ג) מדות פ"א מ"ו, ד) לפנינו מקבלא עיין תו"ש מבחים פ"ה מ"ד ד"ה שתי מתנות, ה) [יחזקאל מג,] ו) [ויקרא ז,], ז) [ל"ל ויתנן], ח) [בבית כס"ם], ט) ד"ה אמר שיין קודם ד"ה ואמתן ושניהם שייכים אחר ד"ה ניתיב בריש. י) [וע"ע תוס' מנחות ק. ד"ה אמר ותוס' סוטה מב. ד"ה אגן].

תורה אור השלם

1. ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר:
שמות כד י
2. ושעיר עזים אחד לחטאת ליי על עלת התמיד יעשה ונסכו:
במדבר כח טו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ניתיב דרומית בו' ואא"ה ר"מ לשנויי. עיין תפוס' מהרש"ס מ"ג סימן ט:

הגהות הב"ח

(א) גבורא טלאי קרנן: (ב) ש"ל ד"ה תנן התם וכו' דמיירי לעיל בשיטה סהאי גוונא כי' מוקמי' לסתמיין דסדר יומא דעליני אתמיד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' והדר. רשום קו עליו למתקו:

מיסף רש"י

אגופיה דמזבח. על גילוי גגו של מזבח, שהיה מטהרו תחלה מדשן שעלו ומעלה את גגו, ועל שמטהרהו ומייפהו קרי ליה טהרו כלכתיב וטהרו (זבחים לח: ובצ"ק הגיה: כדכתיב לשוהר).

תוס' ישנים

דמעכבי ומפרש בפ"ב דיומא לו (דף ס:) ובזבחים בהשותפה ובהמלה (דף קיא.) אלמא יש ממנו בקרנות המזבח ולמטה ומשמי מחד מקום אמרינן וכל זה היה כמזבח בפעמי למעלה ובחלון למטה משמע שכל זה היה בספר ד"ה אבל אינו בספרים שלנו ובזבחים פרק בית שמאי בריש (דף לח:) איתא להך גירסא: המזבח. ר' בקונטרס פגע ובקשה ר' אלחנן דהא בירושלמי מפרש דחמשה פנים פגע משמש ולא השיב הן בהמה ובן אמר להן הממונה בפרק ג' יומי נמי דתמיד וגרלה לרבי שמעון על זה כי מסתמא היו שם הרבה מהנים: צאו

אגופיה דמזבח. על גגו. ומאי לשון טהרו על שם שמטהר ומפנה הקטורת שנעשרף עליו בנקר וחותיהו אילך ואילך ומזה על מקום הגילוי כדכתיב וכעלם השמים לטוהר כמו לטהר: **עולה טעונה יסוד.** שיהא דמה ניתן במקום שיהא יסוד למטה הימנו דהכי אמרינן בזבחים (דף נח.) אל יסוד מזבח העולה לזבחה של עולה יהא יסוד למטה הימנו: **קרן מזרחית דרומית לא היה לה יסוד.** כדאמרינן במסכת מדות (פ"ג משנה ו) היסוד היה מהלך על פני כל הלפון ועל פני כל המערב אוכל במזרח אמה אחת כשהלפון כלה למזרח ובדרום אמה אחת כשהמערב כלה לדרום אלמא לא היה יסוד למזרחית דרומית ואמרינן בזבחים (דף נב:) לפי שלא היתה אמה היסוד של כל המזרח ושל כל דרום בחלקו של בנימין כדמתרגמינן באחסנתה יתבני ד) מדבחא (בראשית מט) לפיכך לא היה יסוד לה: **כיון דאמר מר כו'.** ממתניתין דרמי בר יחזקאל היא לקמן (דף נח.): **לא יהו אלא דרך ימין למזרח.** הכא לא שייך למזרח אבל בזבחים שייך למיתנייה דאיירי התם בנתיבת בכש המזבח לדרום וליף לה מן ומעלותיהו פנות ה) קדים תן מעלותיו לדרום כדי שתהא תחילת פינותיו לקדים כשתפנה לדרך ימין דכל פינות דרך ימין הן דתני רמי בר יחזקאל עומד על שיש עשר בקר וגו' ואגב הכיא גירסא נקט בכל דוכתי למזרח ולא שייך למימר אלא דרך ימין ומו לא: **בריש בההוא פגע.** כשעלה בכבש ופונה ליימין פוגע בקרן מזרחית דרומית תחילה ושם אי אפשר ליתן משום דאין לה יסוד ומקיף ובא עד מזרחית לפונית ונותן ואע"ג דמתן דם אינו עולה בכבש הכא על הרלפה עומד והכלי בידו וזורק למרחוק דכתיב ו) וזרקו הכא למטה מן החוט הוא נותן

מסורת הש"ס

ו) [ולקמן יח: מה. נח: סיטה טו:] זבחים סב:, כ) תמיד ל. ופ"ג משנה ג), ג) מדות פ"א מ"ו, ד) לפנינו מקבלא עיין תו"ש מבחים פ"ה מ"ד ד"ה שתי מתנות, ה) [יחזקאל מג,] ו) [ויקרא ז,], ז) [ל"ל ויתנן], ח) [בבית כס"ם], ט) ד"ה אמר שיין קודם ד"ה ואמתן ושניהם שייכים אחר ד"ה ניתיב בריש. י) [וע"ע תוס' מנחות ק. ד"ה אמר ותוס' סוטה מב. ד"ה אגן].

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"ה מהל' מעשה הקרבנות הלכה ו:
ב [ומיי' פי"ד מהל' תפלה הל' יג טוש"ע א"ח סי' קמח סעי' ח]:
ע ג מיי' פ"ה מהלכות בית המקדש הל' י:

רבינו חננאל

ט) והאיכא שירים שהן למטה. כלומר נשפכין על היסוד. ושנינן שירים לא מעכבי. כלומר אפילו אינן נשפכין על היסוד, נשלמה העבודה. וכיון דלא מעכבי שפיכתן על היסוד ולא כלום היא. והאיכא שירים של דם הפר ושל דם השעיר הניתן בפנים דמעכבי. ומפורש בפרק פ' הוציאו לו את הבף ובובחים שהיא שחיטת קדשים בפוף השוחט [והמעלה]. (ושנתן) [ושנינן] בחד מקום אמרינן לא מצאנו דמים חצים למעלה וחצים למטה. אבל (בנסיים) [בפנים] ובחוץ לא. ולמה מקרים ומזה אחת שריא שתים כדין העולה ואחרי כן מזה שתים שהן שתים כמעשה חטאה. מפני שהזבח עולה לפיכך מקרים מצותו. והרי אנו מפרשים שהי הקושיות באחת למה מדין בקרן מזרחית צפונית היה לו להזות בתחלה בקרן דרומית מזרחית משום רכד סליק בכבש ופונה דרך ימין למזרח בההוא קרן פגע בריש. ומשני אמאי לא מדי בקרן דרומית מזרחית משום דעולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא הויא יסוד ואם יתחיל בקרן דרומית מזרחית צריך להשלים צפונה מערבה ולא היו הדמים נשפכין על היסוד אלא בקרן מערבית דרומית. דתנן במדות פרק ג' והיסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני המערב, ואוכל בדרום אמה אחת, ובמזרח אחת ובקרן מערבית דרומית היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין שהדמים נתנין על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי כו'. וכבש המובה היה לדרום המזבח דתנן היה לדרומו של מזבח [ל"ב] אמה על רחב כבש. וכשעולה מן הכבש למזבח ופונה דרך ימינו למזרח בריש פגע בקרן דרומית מזרחית, לא יבול להזות בו דהא ליה ליה יסוד כדאמרינן, וכיון דעבר ליה כי פגע בריש בקרן מזרחית צפונית פגע יאין מעבירין על המצות דילכך מזה עליו כו'. תנן התם בתמיד פ"ג אמר להן צאו והביאו טלה מלשכת הטלאים. והרי לשכת הטלאים היתה במקצוע צפונית מערבית הד' לשכות היו שם. אחת לשכת הטלאים ואחת לשכת החותמות, כדתנן ד' חותמות היו במקדש. ואחת לשכת המוקד, ובית המוקד זה היה כיפה ולמה נקרא בית המוקד שלא היתה אש כבה בו לעולם, ומשם היו נוטלין האש, ואחת לשכת עושין [בה] לחם הפנים. ורמינן עלה הא דתנן במדות דאמרינן כפ"ק דשבת אבל אתה מנעיר במדורת בית המוקד מ"מ לורך עבודה קרינא ביה שפיר ואע"פ שלא היה אלא לחמם להכהנים ונס היה בית המוקד קטן בקטנן הפתוח לטרקלין כדאמר בסמוך שהיה עשוי נמי לצורך כך ור"מ פ' שהיה אם בכית המוקד לקיום האש ואע"ג דאמרינן לקמן בפרק טרף בקלפי (דף מה.) שהיו עושין מערכה לקיום האש מ"מ לריכין היו כי נתי מוקד ללי לקיום האש וקבה קנא שלא מלינו בשום מקום שהיו לקיום האש: ורמינהו כו'. מלשכת עלה קרבן ומלחם הפנים

קא פריך דהכא מסני לבסוף שמעתין אבל מאיר אתי לה שפיר אם היו משמשות שני דברים. מבדילין בין עורת ישראל לעורת הכהנים. שהיה היתה מקודשת ויחר דתנן במסכת כלים (פ"א מ"ה) עזרת הכהנים מקודשת ממנה שאין זר נכנס לשם אלא לשחיטה ותעשה כו' ולקמן פרק אמר להם הממונה (דף לו.) פלוגתא אם יכול לשחיט קרבנות בשחיטתן בלפון בעזרת [הכהנים] ומיהו הכא דמסכת כלים אתיא אפילו לתתן דשרי שהרי פעמים שהיתה עזרת ישראל מלאה שוחטין ונכנסין לשם:

פרק ראשון ארבע לישכות היו בבית המוקד כו'. ומה היו משמשות מערבית דרומית היא היתה לשכת טלה קרבן

ט) עי' בתוס' ישנים כאן דכ' דרבינו גרים לה הכא אבל בספרים שלנו אינו רק בזבחים דף לח ע"ב נמצא לתן נרשה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com